

Ympäristökertomus vuodelta 2024

Kaupunginhallitus 31.03.2025
2141/11.00.01/2023

Valmistelijat / lisätiedot:
ympäristöjohtaja Tanja Ahonen
puh. 044 718 2141
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus kaupunginjohtaja Soile Lahti

Kaupunginhallitus merkitsee ympäristökertomuksen vuodelta 2024 tiedoksi ja saattaa sen edelleen tiedoksi kaupunginvaltuustolle.

Päätös

Selostus

Ympäristökertomuksessa 2024 on tietoa Kuopion ympäristön tilasta ja ympäristötyöstä. Ympäristökertomus auttaa myös ymmärtämään ympäristöasioiden merkittävyyttä.

Vuonna 2024 päivitettiin kaksi kaupunkistrategiaa toteuttavaa laajaa ohjelmaa, Viksu Kuopio eli Ilmasto- ja resurssiviisas Kuopio 2035 -ohjelma sekä LUMO-ohjelma eli luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma vuosille 2024–2030. Viksu Kuopio -ohjelman päätavoitteina on saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2030 mennessä, olla jätteen- ja kestävästi kuluttava kaupunki sekä kiertotalouden edelläkävijä.

Jotta hiilineutraaliustavoite voidaan saavuttaa, on kasvihuonekaasupäästöjä saatava vähennettyä vuoden 2007 tasosta 80 % vuoteen 2030 mennessä. Kuopion asukaskohtaiset kasvihuonekaasupäästöt (pl. teollisuus) ovat pienentyneet 60 % vuoden 2023 loppuun mennessä. Kasvihuonekaasupäästöjen suurimmat päästölähteet ovat tieliikenne (osuus kokonaispäästöistä 27 %), teollisuus ja työkoneet (27 %) sekä maatalous (17 %). Lisäksi energiankäyttö muodostaa merkittävän päästölähteen (lämmityksen ja sähkönkäytön osuus kokonaispäästöistä on yhteensä 25 %).

Ilmasto- ja resurssiviisauden edistäminen

Kuopion kaupunki voi omilla toimillaan vähentää kasvihuonekaasupäästöjä mm. suunnittelemalla ja rakentamalla kestävästä kaupunkiympäristöstä, edistämällä viisasta liikkumista, uusiutuvan energian käyttöä ja energiatehokkuutta sekä tekemällä vastuullisia hankintoja. Kuopion kaupunki toimii esimerkkinä ja kannustaa myös kuntalaisia tekemään Viksuja valintoja, jolloin vaikutukset kertautuvat.

Kuopion ilmastobudjetoinnin valmistelu aloitettiin 2024, ja sen tarkoituksena on integroida ilmasto- ja resurssiviisaustyö osaksi toiminnan ja talouden suunnittelua. Ensimmäinen ilmastobudjetointi toteutetaan vuoden 2026 talousarvioon. Ilmastoimien seuranta parannetaan ympäristövahti-järjestelmällä, joka otetaan käyttöön vuoden 2025 aikana.

Asemakaavoituksessa otettiin vuonna 2024 käyttöön työkalu, jonka avulla ilmastonäkökohdat huomioidaan aikaisempaa paremmin kaavoitusprosessissa. Kaupungin hankintojen ympäristökriteerejä kehitettiin ja hankintakoulutuksia järjestettiin SISU-hankkeessa.

Tieliikenteen päästöjen vähentäminen vaatii irtautumista fossiilisista polttoaineista, joukkoliikenteen käyttöasteen nostoa sekä kävely- ja pyöräilyolosuhteiden parantamista. Kaupunkiliikenteestä ajettiin uusiutuvalla biodieselillä ja sähköllä jo 73 %. Joukkoliikenteen matkustajamäärä kasvoi 8 % edellisvuodesta, ollen 8,8 miljoonaa.

Energiankäyttöä tehostettiin kaupungin kiinteistöissä ja katuväläistuksessa, mikä säästi kaupunkikonsernissa vuonna 2024 yhteensä 1,9 miljoonaa kWh sähköä, 19 miljoonaa kWh lämpöä ja 9,7 miljoonaa litraa vettä, vastaten 1,2 miljoonaa euroa. Kuopiossa tuotettiin 83 % sähköstä ja lämmöstä uusiutuvilla energialähteillä.

Viksu Kuopio -ohjelman hyväksymisen jälkeen ilmastoasioihin ja resurssien viisaaseen käyttöön liittyvää viestintää on lisätty. Kaupungin verkkosivuilla ja intrassa julkaistiin 40 Viksu Kuopio -aiheista uutista, joiden kattavuus sosiaalisessa mediassa oli lähes 150 000 ilman ostettua lisänäkyvyyttä. Kaupunginvaltuustolle järjestettiin lokakuussa ympäristötemainen iltakoulu.

Luonnon monimuotoisuuden edistäminen

Kaupunki teettää vuosittain luontoselvityksiä kaupunkisuunnittelua, kunnossapitoa sekä metsienhoitoa varten. Selvityksillä kartutetaan lisäksi tietämystä luonnon kannalta arvokkaiden kohteiden lajistosta. Selvitys Kuopion kaupungin omistamista suojelunarvoisista metsistä ja puustoisista soista (ns. METSO-kartoitus) valmistui syksyllä 2024. Kaikkiaan löydettiin 25 suojelukriteerit täyttävää aluetta, joiden yhteispinta-ala on 1250 hehtaaria.

Kaupunki toteutti luonnonhoitotöitä luonnonsuojelualueilla ja muilla luonnonlaatu arvokkailla kohteilla. Kaupunki järjesti luontoretkiä ja luonnonhoitotalkoita sekä kunnosti ja rakensi uusia luontopolkuja ja retkeilyreittejä. Luonnonhoitoa tehtiin mm. ympäristöministeriön Kunta-Helmi-rahoituksen turvin.

Ympäristönsuojelu

Vuonna 2024 tärkeimpien ilman epäpuhtauksien eli hengitettävien hiukkasten, pienhiukkasten ja typpidioksidin pitoisuudet alittivat selvästi ilmanlaatuasetuksen raja-arvot. Pitoisuudet olivat kuitenkin Maailman terveysjärjestön (WHO) ohjearvojen tasolla tai hieman sen yli. Vuonna 2024 Kuopio osallistui Suomen ympäristökeskuksen katupölytutkimukseen.

Meluntorjunnan toimintasuunnitelma Kuopion kaupungille valmistui kesällä 2024 ja raportoitii loppuvuodesta EU:lle. Meluntorjunnan toimintasuunnitelma koskee vuosia 2024–2028. Toimintasuunnitelman tavoite on edistää toimenpiteitä, joilla voidaan toteuttaa ja vaalia hyvää ääniympäristöä. Suunnitelmassa on tunnistettu meluntorjuntakohteita ja määritelty niihin meluntorjunnan toimenpiteitä.

Maankäytön suunnittelun yhteydessä tutkitaan kaavoitettavien alueiden maaperän haitta-ainepitoisuuksia. Riskiarvioinnilla selvitetään, mitä

kunnostustoimenpiteitä on tarpeen tehdä alueen suunniteltu käyttö huomioiden. Vuonna 2024 merkittävin pilaantuneen maaperän kunnostustyö toteutettiin vedenottokäytössä olevalla pohjavesialueella Nilsiä taajamassa sijaitsevalla entisellä jakeluaseman/linja-autoaseman kiinteistöllä.

Jätehuollon osalta suurin muutos oli biojätteen erilliskeräysvelvoitteen laajeneminen kaikille vakituksille asuinkiinteistöille Kuopion keskeisellä kaupunkialueella. Biojätteen lajittelu järjestettiin uutena noin 3 000 asuinkiinteistölle. Lisäksi pakkausjätteiden (muovi, lasi ja/tai metalli) kiinteistökohtaista keräystä täydennettiin uutena noin 100 taloyhtiöön.

Vaikutusten arviointi

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointia ei tehdä, kun kyseessä on tiedoksi merkittävä asia (KH 21.10.2024, § 293).

Liitteet

Ympäristökertomus 2024